

Portaveu oficial en les comarques tarragonines, del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana

ANY VIII.

REUS, diumenge 17 d'Agost de 1913

Núm. 190

ENTORN DE LA QÜESTIÓ DE LES AIGÜES

EL RECURS DE LES ECONÒMICHES INFORMAT FAVORABLEMENT PER LA COMISSION PROVINCIAL

Esperant el fallo del governador

Segons nostres notícies, la Comissió provincial ha dictaminat favorablement el recurs d'alçada interposat pels honorables presidents de les entitats i corporacions econòmiques d'aquesta ciutat contra l'acord d'aquest Ajuntament perfeccionant el contracte ruinós de les aigües amb l'Empresa Caballé.

Per més que'l dictamen de la Comissió provincial no és definitiu, no hi ha dubte que és un element importantíssim per a apreciar la raó i la justícia de la causa que defensen les corporacions econòmiques, que és la causa de tot el poble de Reus sense distinció de matisos ni de partits polítics, per lo que no dubtem que aquest dictamen tindrà de pesar moltíssim, en lo que val, per l'il·lustració i l'imparcialitat que revela, en l'ànim del senyor governador civil de la província a qui correspon en definitiva fallar el recurs.

Ara se veurà si'l recurs de les econòmiques és d'un ordre merament teòric com amb singular mala fe s'affirma en l'instancia de la "Compañía Aguas de Reus S. A." per a portar a l'Ajuntament de l'obligació d'estudiar aquest projecte facultatiu, tramant-lo amb arreglo a lo disposit per la llei i el reglament d'obres públiques, com no relleva tampoc a la Corporació del deure que té d'aixecar els plànols de les obres municipals i aprovar els reglaments de policia per al règim i distribució de les aigües, requisits tots ells que són essencials i que no figurant en el célebre expedient dirigit per l'advocat de l'Empresa, vicien el consentiment de la Corporació Municipal i són causa tots ells de la nulitat del contracte.

L'Ajuntament de Reus, millor dit la majoria possibilista, ha faltat a la llei acordant la perfecció del contracte sense estudiar previament l'obra i el servei que és la base fonamental d'aquest contracte. Ha faltat a la llei i ha desobeït al ministre de la Governació que mana en sa Reial Ordre modificar la base 20 del projecte de manera que no quedí abandonada la rescisió a la sola voluntat del contractista; que mana

lari i de pur ritual en tots els expedients administratius.

No's tracta d'un mer contracte consensual com la venda d'una parcela de terreny sobrant de la via pública, en quin cas únic bastaria la Reial Ordre d'autorització per a que l'Ajuntament acordés sense més tràmits la perfecció del contracte. Se tracta d'un servei públic importantíssim que involucra una serie de qüestions a qual més interessants que afecten a l'higiene de la ciutat, a la vida econòmica, a la vida social, al desenvolupament urbà, a la marxa financiera del Municipi, i totes aquestes qüestions no han sigut estudiades ni sisquera s'han plantejat per nostre Ajuntament. I d'aquí que'l projecte Caballé després i tot de les dues RR. OO. no obliga al Municipi a sotmetre's a les bases presentades sense abans conèixer el projecte tècnic de les obres que deu portar a cap el concessionari per a la portada d'aigües. No relleva a l'Ajuntament de l'obligació d'estudiar aquest projecte facultatiu, tramant-lo amb arreglo a lo disposit per la llei i el reglament d'obres públiques, com no relleva tampoc a la Corporació del deure que té d'aixecar els plànols de les obres municipals i aprovar els reglaments de policia per al règim i distribució de les aigües, requisits tots ells que són essencials i que no figurant en el célebre expedient dirigit per l'advocat de l'Empresa, vicien el consentiment de la Corporació Municipal i són causa tots ells de la nulitat del contracte.

La teoria sentada aquí pels regidors possibilistes és la teoria de l'advocat de l'Empresa que ha dirigit tot l'expedient administratiu amb desprec i ofensa dels funcionaris municipals, segons la qual els Ajuntaments res tenen que fer, res tenen que estudiar després que'l ministre ha dictat la Reial Ordre autoritzant a la Corporació Municipal per a contractar. Segons aquesta teoria els Municipis podrien consumir les majors iniquitats, burlant la llei i tots els interessos del poble, escudant-se en una Reial Ordre que no és més que un tràmit formu-

també estipular previament el preu de les pertenències del senyor Caballé, abans de firmar l'escriptura; doncs la majoria indecta i servil a la direcció de l'advocat de l'Empresa ha redactat les bases 20 i 30 del projecte en forma que les aigües del senyor Caballé quedarien fora de la relació contractual, quedarien excloses dels efectes jurídics en cas de rescisió del contracte, fent completament ineficà el dret que té'l Municipi per a reemprendre el servei, ja que d'una part el senyor Caballé podrà sempre que li acomodes suspendre el servei i rescindir el contracte a son capricho, obligant a l'Ajuntament de Reus a pagar-li les obres del dipòsit; i d'altra part se tanca al Municipi en un carreró sense sortida per a obligar a la ciutat a pagar totes les accions de l'Empresa el dia que vulgui penure per son compte el servei públic que avui tenim montat i en marxa.

Pero sobre tots aquests defec-

tes, vicis i nulitats de l'expedient administratiu que son la base i fonament del recurs d'alçada que acaba d'informar favorablement la Comissió Provincial de Tarragona, existeix el defecte més gran que ha fet impopular el projecte Caballé que es el monopoli la creació del privilegi a favor d'una empresa exclusiva, la tonteria possibilista de someter a la ciutat durant mltg sigle a unes bases raquítiques y miserables; de sort que encara que el recurs no prosperés; encara que l'influència política del diputat a Corts senyor Caballé logrés vencer a la voluntat de Reus en els elevats centres ministerials com altres vegades ha lograt ell sab com; nosaltres declarem que no per això abandonarem la lluita empresa, sino que estarem al costat del poble fins a l'hora del triomf de la justicia que ja està conseguint la total derrota del possibilisme i amb ell l'enfonsada completa del monopoli de les aigües.

—Respecto el precio,—interrogámosle—no cree usted que lo probable es que baje, d-d el interés que ha de tener la Compañía en vender cuanta más agua mejor?

—El precio, naturalmente—nos contestó—depende del consumo. De todos modos, a 50 céntimos el metro cúbico, el agua no es cara. En Remscheid, Dinsberg y Bochum, tres grandes poblaciones alemanas, resulta a unos 40 céntimos. Y hay que tener en cuenta que dichas poblaciones se hallan cerca del río y tienen más facilidad que Reus para el abastecimiento de aguas.

La contestació del Dr. Pistor no es tot lo categòrica que exigeix la pregunta; donat l'interès que ha de tindre la Compañía en vender quanta més agua millor, es probable que baixi el preu?

—El precio, naturalmente, depende del consumo.—Señala naturalmente. De todos modos, a 50cts. el metro cúbico, el agua no es cara. ¿Qué ha de tener para un Conseller de la «Compañía Aguas de Reus S. A.»? Anima a analitzar la ciencia del Doctor Pistor: es un batedor assegurat.

—El precio, naturalmente, depende del consumo.

—El consumo, de qué depén?

La llei econòmica que regula el preu de les coses en el mercat universal dels valors, es la llei de la oferta i la demanda. Aquesta llei s'anomenada de la balança del comerç, es la causa del valor de les coses. Per això s'ha dit quel valor en canvi de les coses està en raó directa de la demanda i en raó inversa de la oferta. Pero aquesta llei econòmica sols existeix quan hi ha la lliure concorrència; doncs en tant com seran molts els oferents d'una cosa, serà menys elevat el valor, i quant més activa serà la demanda, tant major serà la tendència a elevar-se del valor.

Tenim, doncs, que la resposta del Dr. Pistor per a esser certa devia formular-se del modo següent:

El preu, naturalment, depén del consum, però s'entén sempre en la indústria lliure. I això es sinistra a la indústria monopolizada el preu depén del consum, per la llei econòmica segons la qual quants menys oferents d'un objecte se presentin al mercat, tant major serà son valor, especialment si aquest objecte com l'agua es necessari per al manteniment de l'home. No obstant, precis se fa observar que, degudades, l'unic poseïdor de un objecte té interès en desprendre promptament de la seva mercaderia, com per exemple, quant se tracte d'objectes que passen de moda o es deterio-

Appropòsit de l'excursió dels socialistes al "Mas Caballé"

La desinteressada opinió del doctor Pistor, conseller de la "Compañía Aguas de Reus S. A.", o la vergonya en que han caigut els socialistes al defensar el projecte de monopoli de les aigües.

Com se desfan les opinions d'un savi de reial ordre

«La Justicia Social» orgue del partit socialista obrer, després d'haver abdicat dels principis socialistes que informen el seu programa polític proclamats en tots els Congresos internacionals recomanant la lluita contra les empreses de monopòlis de serveis públics que son un flagell i una plaga pèr a la classe treballadora; després d'haver-se girat la casaca per a defensar una empresa burguesa que pretén el monopoli de les aigües de Reus; te la frescura en el seu darrer nombre de relatar l'excursió que feran uns pocs obrers d'aquesta ciutat a la finca del senyor Caballé en els automòbils cedits galantment per l'empresa explotadora.

No ns pendriem la molestia d'ocupar-nos de l'excursió de referència si «La Justicia Social» se limités a ponderar el manantial Caballé quina bondat, qualitat i condicions, amb tot i esser dubtozes, poc tenen que venre amb el projecte de bases que nosaltres disentim i amb l'intent de monopoli que tota la ciutat rebutja sense distinció de classes ni partits polítics.

Pero «La Justicia Social» intenta sorprendre als infelics obrers, amb les explicacions d'un sabi de reial ordre, d'un sabi doctor alemany que, dit signe de pas, figura en el Consell d'Administració de la Companyia; i sois per això anem a comentar breument la intervien-

ren; en aquests casos la influència de la escassetat sobre'l valor no serà de molta consideració. Baix aquest aspecte, l'interès de l'Empresa no serà mai despendre's de l'aigua perque passi de mida o es deteriori.

«Ont hem, doncs, de buscar l'interès de la Companyia en rebaixar els preus de l'aigua, si com hem vist en la indústria monopolitzada, el preu no depèn del consum?»

Entengui's que parlem de l'interès mercantil de la Companyia, no parlem de l'interès sacritíssim de la ciutat en que augmenti el consum públic.

Aquests dos interessos son contradictoris.

A l'Ajuntament li interessa per a que la higiene pública i privada estiguin garantides, que augmenti el consum de l'aigua, doncs es evident que de res absolutament serviria portar a Reus un gran caudal si els veïns continuessin gastant poca aigua per als serveis domèstics; i això, encara que sembli paradoxic, no ho es, doncs l'experiència de moltes ciutats, ensenya que no existeix una verdadera proporcionalitat entre el caudal d'aigües d'una ciutat i el consum privat que'n fan els veïns. D'aquí la necessitat que té l'Ajuntament d'intervindre directament per a promoure la baratura dels preus de l'aigua com a medi d'aumentar el consum.

L'Ajuntament, per a conseguir la baratura del preu de l'aigua no té més que dos camins a seguir: o entregar el servei a la lliure concorrença i a la competència de les varies empreses, o be administrar per si mateix el servei municipalitzant-lo, doncs amb el primer sistema, els preus queden subjectes a la llei de la oferta i la demanda i amb el segon, l'Ajuntament sab lo que'l servei costa i pot imposar una xifra determinada al consum, fixant el preu de l'aigua sapiguent per endavant lo que guanyarà o lo que perdrà.

Contra aquests dos sistemes existeix el monopoli, amb el qual es impossible obtindre la baratura, doncs el benefici, la exclusiva de que disfruta l'empresa, exclueix com hem dit la competència, pugnant aner al seu negoci sense necessitat d'acomodar els preus a la llei de l'oferta i la demanda.

I ara anem a l'interès mercantil de la Companyia. Si l'empresa municipalitzadora tingué's de conduir constantment a Reus mil plomes d'aigua a més de les que actualment tenim; aleshores, tots podriem tindre l'esperança de poder consumir aigua en abundància perque l'empresa per a colocar la que posseiria no tindria altre remei que baixar els preus o llençar-la; pero com l'empresa Caballé no ve obligada a portar més que l'aigua que signi indispensable i als preus actuals, el consum no exigirà que'n porti més i els preus no disminuiran.

Es, doncs, una insensatesa la de fer creure al poble que la Companyia se veurà obligada a rebaixar els preus de l'aigua perque totes les empreses que exploten monopoli de serveis que son de primera necessitat saben molt bé que

Perque a Resuscheid, Duisburg i Bochum tres grans poblacions alemanyes que's troben prop del Rhin, la paguen a 40 céntims. Molt lluny ha tingut d'anar el doctor Pistor per a trobar un argument en pro de la baratura de l'aigua del «Mas Garriga». Pero prescindint de que l'argument no es propi d'un tècnic, d'un enginyer que sab i pot demostrar amb números el gasto d'elevació de l'aigua, de la seva conducció, gastos de maquinaria, bombes, canyeries i conduccions, tot lo que constitueix el capital fixe de l'empresa, i quines explicacions eren d'esperar de la sabiduria del doctor Pistor; anem nosaltres, pobres pigmeus, a demostrar al sabi doctor alemany que l'aigua a 50 céntims es cara i caríssima a Reus apesar de tindre el Rhin tant lluny com s'etenim.

A Reus mai s'ha pagat l'aigua a 50 céntims el metre cúbic.

En primer lloc sàpiga el doctor Pistor que'l preu actual de 50 céntims es purament transitori, doncs squi el preu normal de l'aigua sempre ha sigut de 25 céntims el metre cúbic. En l'any 1879 l'Ajuntament de Reus començà a vendre l'rigua en contador a ral el metre cúbic que abans se pagava a migral. En 1906 l'Ajuntament amb el pretext de construir dos dipòsits en la Boca de la Mina acordà apojar transitoriament l'aigua a 50 céntims mitjançant la formal promesa de que quan un dels dipòsits estaria construit se tornaria al preu ordinari de 25 céntims el metre cúbic.

Tots sabem que'l dipòsit no s'han fet i l'Ajuntament no ha complert encara la seva promesa.

¿Pero es que l'aigua se paga realment aquí a 50 céntims el metre cúbic?

FOMENT ha demostrat amb dades numèrics irrefutables que l'aigua que consumen els veïns no produceix al Municipi ni sisquera la mitat dels ingressos que deuria obtindre de cobrar-la a 50 céntims.

I anem a repetir ho, per a il·lustrar al poble de la mala fe dels que li diuen que l'aigua a 50 céntims no seria cara en mans d'una Empresa explotadora.

A Reus, normalment se consumen diàriament, com a mínim, mil metres cúbics d'aigua. D'aquests mil metres se n'han de descomptar 300 per als serveis públics; els altres 700 els consumen els abonats. Cobrant l'Ajuntament a ral de 50 céntims el metre, tindrien que recaudar-se diàriament 350 pessetes i al mes 10.500. No obstant, l'Ajuntament, per terme mig, no cobra més que 5.000 pessetes mensuals. Per quina raó l'Ajuntament cobra cinc mil (cinc centes pessetes mensuals de menys, de les que tindria de cobrar? Perque com ja ho havem dit i repetit varies vegades, els veïns no paguen l'aigua que consumen i no la paguen perque l'Ajuntament ho vol aixís.

Aquests dats irrebatibles els publicarem en un article que acabava així:

«A Reus hi ha 580 abonats al servei d'aigües. D'aquests 580 abonats no hi ha més que 191 ciutadans desgraciats que paguen l'aigua que consumen o siga que tenen el comptador en marxa. Inútil consignar que entre aquests 191 no hi trobareu ni un possiblista.

Dels altres 389 restants n'hi 252 que tenen el comptador perat i 137 que no'n tenen. Tenim, doncs, que hi ha 389 abonats que gasten l'aigua que volen, pagant únicament la quota mínima de set pessetes mensuals.

Això ho saben i ho han tolerat els possibilistes, i ells, que han consentit que l'Ajuntament perdi cinc mil cinc centes ptes. mensuals, donen el medi de que puga guanyar-les una empresa particular en perjudici de la població en general.

No us sembla monstrós això, ciutadans reusencs? No constitueix aquest fet una altra repugnant vergonya del possibilisme? No son ells, els possibilistes, els responsables d'aquest desgavell que ara aprofiten per a embancar els incants desfigurant als seus all els mòvils de l'oposició al projecte?

Tot això que diem no és pas per a

anar a exigir que's pagui ara a dos rals el metre cúbic tota l'aigua que's consumeix, perque en aquest preu ningú podrà ni rentar se la cara.

Us expliquem tot això, reusencs, per a que us capaciteu ben bé de lo que us espera si's porta a cap el projecte Caballé.

Ara, entre tots els abonats, paguen al mes 5.000 pessetes; amb la Empresa Caballé gastant la mateixa aigua que ara, pagareu 10.500 pessetes. D'aquesta diferència de 5.500 pessetes ens en aprofitem tots, els propietaris i els que no tenim casa pròpia, i hem d'anar a lloguer, perque els propietaris per un preu mòdic ens donen la facilitat de l'aigua domiciliaria. Si's realitza el projecte Caballé, aquestes 5.500 pessetes mensuals d'aument les pagarem entre tots, perque els propietaris no les voldrán perdre sols i ens augmentaran els lloguers, i al pagar-les, omplirem la caixa d'uns acabalats senyors que venen a explotar la nostra població.

Nosaltres no volem que's pagui a dos rals; volem que's pagui a ral, que tothom pagui la que consumeixi per a evitar la injusticia que's dona en la actualitat i fen-ho així se recauda-rem encara més diners que en la actualitat però seria en benefici del comú.

Si estés a la nostra mà, posaríem tots els comptadors en marxa i durant un mes tothom pagaria l'aigua que gastés, a dos rals el metre. Tot Reus s'aixecaria en un crit unànim de protesta i allavors, nosaltres els hi diríem: No us alarmeu, ciutadans. Això es lo que us succeirà quan Reus quedí entregat a l'E: presa Caballé. No hem fet més que donar-vos un exemple pràctic de lo que us passarà si no teniu prou braç per a expulsar del nostre poble als vividors que volen explotar-vos.

Sobre'l monopoli i els 50 anys.

Contra l'opinió del Dr. Pistor, demostrem que a Alemanya lo corrent no són aquestes empreses sinó la municipalització.—El Municipi alemany defensor de la classe obrera.—De 55 ciutats alemanyes sols n'hi ha dues que no siguin propietaries de les aigües.—Equivocada opinió del Dr. Pistor sobre'l deute local alemany.—Lo que's calla el doctor Pistor als seus oients.

Anem a la segona pregunta de «La Justicia Social»:

«Y de todo esto del monopolio y de los cincuenta años, ¿qué opina V.?

—Que no hay razón para esgrimir estas armas. En Alemania lo corriente es que las reversiones se hagan a los 90 años, y 50, para un negocio como el que se propone llevar a cabo la empresa Caballé, es el mínimo que puede señalarse, pues en todas partes se fija en 60, 70 y hasta 90 años.

—Pero si dicen que en Alemania estas grandes empresas las realizan por su cuenta los municipios?

—Verán ustedes: las poblaciones que cuentan con elementos tienen municipalizados ciertos servicios, pero generalmente se recurre para ello a los empréstitos, el pago de cayos intereses impone grandes impuestos a los vecinos. Al municipio se acostumbra a pagar cinco veces más de lo que se paga al Estado. La contribución es de 100 pesetas. Pues al Ajuntament se pagan 500. Aquí en cambio nadie ha de pagar nada y a los 50 años el pueblo será dueño, sin cargas ni esfuerzos, de un gran manantial.

Si aquestes paraules del sabi doctor fosc pronunciades per un fill de l'Alsatia o la Lorena, diríem que sols l'odi al gran Imperi ha pogut dictar-les ja que no la ignorància de les coses d'Alemanya quina ignorància no podem nosaltres atribuir al que ostenta a totes hores el brill de la ciència alemanya i el geni superior de la raça.

J'en altra ocasió quan «La Justicia Social» claudicant del seu credo socialista accionsava als obrers que defensaven a l'empresa burguesa que pretén el monopoli de les aigües per l'única raó de que el doctor Pistor defensava el projecte Caballé, diquerem en aquell periòdic:

«Pregunti «La Justicia Social», si sabi doctor Pistor, en quina ciència diu tanta fe, com ho fan en el seu país els municipis per a resoldre els problemes urbans tant importants com el que a Reus tenim plantejat. A veure si a Alemanya d'on es fill, entreguen també a empreses privades, que ell voldria imposar-nos, els serveis de primera necessitat com l'aigua, la llum, etc. I si la resposta es sincera, com suposem, no podrà menys que reconeixer que a Alemanya el servei d'abastiment d'aigües es objecte d'empreses municipals a Hamburg, Colonia, Frankfurt, Dusseldorf, Berlin, etc., i que de 55 ciutats alemanyes de més de 50 mil habitants, solament dues no són propietaries de les aigües.

Vegis doncs com lo correix a Alemanya no es entregar els serveis públics a empreses privades, com ha dit el doctor Pistor al periòdic socialista, sinó precisament tot lo contrari: caracteritzant allí l'administració municipal com a tot Europa, la lluita contra el monopoli i la municipalització.

Segons el Dr. Pistor, aquí no tenim raó d'esgrimir aquestes armes, perque, sens dubte, per a ell som de condició inferior per a comprender l'alcànc, el caràcter que ofereix en Alemanya la municipalització que més que a l'exercici de certes industries, statà a la protecció de la classe obrera, fent alguns notar que l'acció social del Municipi se ressent en sa exteriorització de l'influència del socialisme d'Estat; però no falta qui sosté que l'acció del Municipi alemany no es socialista; que l'establiment del segar, d'oficines de colació, la construcció de cases per a obrers, la reglamentació del treball, les Caixes de estalvis, tot lo que sembla «socialisme», sense esser-ho, no es més que'l desenvolupament de l'individualisme, compenetrant-se d'admirable manera (1).

La municipalització en Alemanya se dirigeix més que res a afavorir les classes treballadores. L'acció social encomanada en aquest fi ha originat una amplitud de funcions maravillosa que'l Dr. Pistor podia explicar als seus oients obrers, en lloc d'esgrimir arguments contraris a la municipalització de l'aigua, que es la més insignificant, la més inofensiva de totes les formes coneixudes, perque no requereix operacions industrials complicades i que avui admitem tots els partits, fins els enemics més refractaris en aquesta nova fase de l'administració municipal.

L'argument empleat pel Dr. Pistor per a desvaneixer l'importància que alcancen les empreses municipals de son país, es un argument manosejat que's partidaris de les empreses privades e's grimeixen per a pretendre provar que la tendència municipalitzadora es camí de desastre financer. Suposa el Doctor Pistor que les poblacions tenen de recorrer a empréstits, el pago de quins interessos imposa grans impostos als veïns.

Cert que'l Municipi ha d'abonar als que li prestaren son capital l'interès convingut, guanyi o perdi, però té la ventajeta de que mentres en les Companies privades els accionistes se distribueixen dividends crescents, en cas de èxit, el Municipi sols abona l'interès que's practicà. I a Alemanya, com a Anglaterra, els Municipis poden proporcionar-se el capital a més baix cost que les Empreses privades.

Ademés, es necessari tenir en compte que lo primer que convé averigar es si real i verdaderament l'import dels empréstits locals fou destinat a municipalitzar serveis.

I aquesta averigació si no l'ha fet el Dr. Pistor, nosaltres li exalicarem. A Alemanya les xifres que's autors consiguen, permeten sostener i assegurar que la menor part de les quantitats rebudes pels Municipis a préstam, han sigut destinades a municipalitzar. Així, Stuttgart, tenia en 1897 un deute de marcs 23.001.471, i d'ells, sols 7.009.469 estaven empleats en serveis administratius directament; a Dresden pujava a 73 mil-

ions 324.000, i sols tenien aquest emple 17.270.000; a Hannover de 35.240 mil 64, sols 11.884.050 se dedicaren a serveis municipals.

Podriem citar els dats referents a altres nacions per a demostrar que'l creixement de les deutes locals no es exclusiu 'dels Estats quins municipis son partidaris de l'administració direcda de certos serveis i de que corrin a càrrec d'ells algunes que no's consideraven com a propis dels mateixos, però no volen donar una extensió que no mereix en aquests comentaris, majorment quan dits dats hem d'exposar-los en els articles que anem publicant sobre la municipalització a Europa.

Si'l sabi doctor Pistor no s'ha ocupat de l'estudi de les deutes locals del seu país com demostra i volta il·lustrar als obrers que l'escoltaven i no sembrar el prejudici i el dubte en la seva intel·ligència parlant-los-hi d'empréstits que imposen grans impostos als veïns; devia ans que tot determinar els efectes que en la marxa financiera de nostre Municipi ha produït la municipalització del servei d'aigües.

Havia d'explicar als obrers el doctor Pistor si seria més perjudicial per a la hisenda municipal l'ús del crèdit per a ampliar i perfeccionar el servei d'aigües, per a adquirir nous manantials, que fer us del crèdit per a altres atencions com els empredrats i la plaça mercat. No ho seria segurament perque'l servei d'aigües es un servei productiu i remunerador que aumenta el patrimoni municipal, i en canvi, gran part dels empréstits realitzats pel nostre municipi, per a altres atencions, no faciliten amb la sola aplicació al seu destí medis ni rentes propies amb que amortitzar el capital i pagar els interessos.

Havia d'explicar el doctor Pistor, com a bon economista, als pobres obrers que l'escoltaven que'l negoi del monopoli de les aigües representa per a l'Ajuntament de Reus una pèrduda de 66 mil pessetes cada any i al cab del cinquanta anys la fabulosa suma de TRES MIL MILLIONS TRESCENTES MIL PESETES sense comptar els interessos de dit capital. I no dir los-hi lo que no es cert, o sigui que «aqui nadie ha de pagar nada y a los cincuenta años el poble serà dueñu sin cargas ni esfuerzos, de un gran manantial de agua».

Una pregunta ignorant dels socialistes.—«Hoy las ciencias adelantan que es una barbaridad!—

Si no vé Moisés és molt difícil anular el contracte després de firmat.—La ciutat condemnada.

Continua l'interrogatori de «La Justicia Social»:

—¿Cree usted en la posibilidad de que, firmado el contrato, venga quien ofrezca agua en mejores condiciones. (Quanta ignorancia! I com han de vindre després de firmat el contracte?) y que por tanto, nos veamos en el caso de tener que renunciar a ella?

—No puede hacerse una afirmación categòrica porque las ciencias adelantan («que es una barbaridad!») incessantemente. Creo, sin embargo, que si no viene un nuevo Moisés, es, esto, muy difícil (i encara que vingués, seria impossible prescindir de les clàusules del contracte). (De donde han de sacar el agua? (s'entén a 12 kilòmetres). Lo único que es factible es repoblar los montes vecinos (arrencant els ceps i avallar-los per a planter-hi rouredes i així...) para que les lluvias aumenten; però Francia ha necessitat para ello 40 anys....)

No pot donar-se major ignorància en la pregunta ni major «tuté» en la resposta.

¿Crea vosté en la posibilitat de que després de firmat el contracte, després de lligat l'Ajuntament per 50 anys, després de concedit el monopoli exclusiu amb patent de corso a favor de la Companyia Aigües de Reus S. A. hi haurà algun mortal tant infeliç que vingués encara aquí a oferir-nos aigua en millors condicions i que per tant ens vejam en el trist cas de renunciar a ella, a la dama dels nostres amors, l'aigua del «Mas Garriga»?

No pot fer-se una afirmació categò-

rica perque «les ciències adelantan que es una barbaridad». (Música de «La Verbena de la Paloma»); pero a no ser que vingués un nou Moisés es això molt difícil. Perque, en efecte com va l'Ajuntament a rescindir el contracte si totes les clàusules son un *parany* i no n'hi ha cap, fins les més ignocents, que no contingui un negoci a favor de la Empresa? Ja està ben segur el doctor conseller de la Companyia, que un cop firmat el contracte ha d'esser molt difícil a l'Ajuntament, sino impossible, rescindir el contracte per més empreses que aquí vinguessin, que no vindràn a no ser un nou Moisés, doncs com diu molt bé el savi doctor *¿d'on treuarán l'aigua?* Si amb arreglo al certificat del Dr. Almera i de l'arquitecte no n'hi ha a 12 kilòmetres a la redor? Si segons ens ensenyà l'història publicada en el follet de propaganda de la Companyia, tote els geòlegs, tote les eminències, a l'estudiar la composició geològica de la comarca en busca de l'aigua tant desitjada, tots sense distinció, el Dr. Font i Sagüé, el propi Dr. Pistor, l'enginyer francès Mr. Cortin, el senyor Xauradó i altres no menys il·lustres, inclos el Sr. Ramón de Tarragona (de qui diu l'història que les seves aigües no arribaren a ésser conegudes a Reus, apesar de quèl senyor Ramón era molt conegut a Tarragona); tots sense distinció han fraccusat en llurs intents reconeixent i declarant que «a un radi de deu kilòmetres» no hi ha cap medi d'abastiment, no existeix manantial d'aigua que sigui suficient per a subvenir les necessitats de la ciutat? Llāstima gran que's estudis de tantes eminències no haguessin alcançat un parell de kilòmetres més que molt més aviat l'Ajuntament de Reus hauria donat amb el tesor amagat del Mas Caballé, sens necessitat de quèl *patriotisme i el desinterès* d'aquest senyor hagués tingut de venir a descobrir-lo!

Després d'aquest descobriment, segons ens din el Dr. Pistor, lo únic factible es repoblar les muntanyes veïnes, per a lo qual es convenient celebrar cada any la festa de l'arbre per a inculcar-la a les generacions futures; que l'assumpto es llarc i en tant el projecte Caballé ens servirà de consol per a anar tirant, comptant amb son amor desmesurat als arbres, doncs segons les bases del contracte, l'Empresa suministrerà l'aigua gratuïtament per a regar-los cada quinze dies.

Altra vegada contra'l Pantà!—Pobre Pantà!—Sàvies opinions del Dr. Pistor sobre construcció de pantans.—Tothom s'ha equivocat.—El Pantà s'havia de fer al mig de l'Ebre i les aigües no han de quedar descobertes a l'intempèrie.

—Y del pantano, como solución del problema, ¿qué opina usted?

«Parece mentira que se piense en las aguas del Pantano! Ni habrá la necesaria para regar lo que convendría, ni

puede tomarse en serio la idea de que reuna condiciones de potabilidad para beber. ¡Un pantano construido en una riera seca—en todas partes se construyen en los ríos—y con agua al descubierto que puede infectarse con la facilidad horrorosa que se infectó la de Vendrell!».

Regoneixem nostra incompetència per a tractar del Pantà. Per a nosaltres totes les aigües son bones mentren no's demostrí lo contrari. No basta difamar: es necessari provar. ¡Pero què tenen les aigües del Pantà, que fins que ha vingut el senyor Caballé amb el seu célebre projecte, a ningú se li havia ocorregut rebaixar-les; ans al contrari: els mateixos que avui les denigren per a defensar el monopoli, eren els seus més entusiastes panegiristes, considerant aquesta empresa com una obra patriòtica que havia de portar aparellada, quan menys, la felicitat i la riquesa de nostra comarca?

No podem contestar al Dr. Pistor, perque som llecs completament en la materia, si el lloc escollit per a l'emplazamiento del Pantà de Riudecanyes es el més aproposit; si es un defecte també deixar al descobert tota l'aigua per a que no s'infecti amb la facilitat que s'infecta al Vendrell, defecte que no encerrem com podrà subsanar-se, a no ser que's disposi d'un pou tant profund com el del Mas Caballé, ont no hi arriben els microbis, com els bacils colí, recentment descoberts en les aigües de nostra ciutat per quatre sapientissims membres de la Junta local de Sanitat.

Tot això qui deu aclarir-ho es l'enginyer quefa del Pantà explicant-nos perque s'emplaça l'obra en una riera seca poguent haver anat a emplaçar-lo a la mitat del riu Ebre. L'oblid seria imperdonable i mereixeria l'abominació de tots davant la boria que de nosaltres fan els savis estrangers que venen a descobrir-nos.

Amb tot hem de permetre'n una petita observació al savi Dr. Pistor i es que les aigües que s'infectaren a Vendrell no procedeixen de cap pantà.

**

Deixem per a ésser tractada en capítol apart la darrera pregunta que feu «La Justicia Social» al Dr. Pistor, doncs com que tant la pregunta com la resposta sou de caràcter polític, no temim pressa en contestar-les.

ESPECTACLES

TEATRO CIRCO

Grans sessions de cine i varietats per a avui.—Exit de les ballarines «Las Mari-Sabel».

Sessions tarda i nit.

Preus i hores de costum.

SAALA REUS

Escullides sessions de cinematografí tots els dijous, dissabtes i dies festius.

Informació Local

L'entranyable amic, en Domingo Freixa i Batlle, passa per l'immens dolor d'haver vist morir la seva jova i amantíssima esposa, donya Josepa Forcadas i Sans. (e. p. d.)

Ja sab l'amic Freixa l'estimació amb que se'l té an aquesta casa per a que no sentim com a cosa propia la desgracia que ha desfet les seves ilusions riàllereres.

El sepeli del cadavre de la malagueyada senyora Forcadas tindrà lloc avui diumenge, a les onze del matí, reunint-se el seguici a la casa mortuòria, carrer de Castellar, 35.

A les innombrables mostres d'apreci que han rebut les famílies Forcadas-Freixa hi anyadim l'expressió lleal de nostre sentit condol, desitjant a nostre estimat amic, Domingo Freixa, la força de voluntat necessària per a soportar la crudel desgracia.

Així, catorcé aniversari de la mort del jove artista reusenc Hortensi Güell, a les 5 de la tarda, en el cementiri, tindrà lloc l'acte de tributar un present de flors sobre la seva tomba. El lloc de reunió, com ja s'ha anunciat dies ha, serà en el «Centro de Lectura». A l'acte, segons recents impresions hi assistirà un gran nombre de distingides personalitats i probablement se llegirà algun treball literari, prometent revestir gran importància.

Aprofitant aquesta ocasió se comunica als senyors que col·laboren en el llibre-memòria que, contrari al propòsit dels joves organitzadors, el tal llibre no's podrà repartir oportunament per a el temps que's desitjava, per no haver-li tocat el torn d'entrar en premsa tan aviat com s'esperava; no obstant, no es aventurat assegurar que el temps de retard que pugui portar de publicació el suplirà la falaguera acullida que arreu assolirà.

En la societat recreativa La Palma aquesta nit se posarà en escena l'interessant drama tràgic en tres actes, glòria del Teatre Català, original de l'eximi poeta Guimerà, «Terra Baixa».

Acabarà la vetllada amb l'acostumat ball-reunió.

Vegís a quarta plana la caricatura de Junceda.

Segueix paral·lizada tota l'indústria textil en nostra ciutat, havent transcorregut els dies d'ahir i ans d'ahir, a l'igual que's anteriors, pacíficament.

Per a donar compte del curs d'aquesta formidable vaga aquest matí, a les deu, se celebrarà un miting en el local de la Fraternitat Republicana Radical,

en el que faran us de la paraula varis obrers d'aquesta localitat.

Per manca d'espai no publiquem avui l'extracte de la sessió que celebrà anit l'Ajuntament. Anirà a la propera edició.

Durant la vinent setmana, en la Subcursa de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis se trobarà de torn el vocal de sa Junta de Patronat, don Joan Fontana.

En la tarda i nit d'avui tindrà lloc al Teatre Circo grans sessions de cine i varietats, treballant-hi «Las Mari-Sabel», ballarines, i disparant-e a la nit un castell de focs artificials.

A la Sala Reus també s'hi projectarà tarda i nit precioses pel·lícules.

AVÍS El Doctor Pere Fontanella Grau, especialista en les enfermetats dels ulls, ha trasllatdat als dilluns de cada setmana, la visita que tenia establets els diumenges, en el carrer de la Presó, 8, principal.

Hores de consulta: de 10 a 1 i de 3 a 5.—A Barcelona, Diputació, 235.

LLUM ELÉCTRICA. Lámpara Metal-T insuperable, de filament metàlico trefilat. Única verdaderament irrompible i la millor i més económica de totes les lámparas eléctricas. Des de 1 de juliol a 1.80 pessetes, de 5 a 50 bujies.—Lluís Escolà, arraval de Santa Agnès n.º 40.—Casa degudament autoritzada per a instal·lacions elèctriques de totes classes, comptant amb personal tècnic exprofés per a dit servei.

ANUNCIO

Al públic en general i en particular a tots els metal·lúrgics, propietaris, mestres d'obres i paletes.

La raó social abixa expressada, posa a sa disposició el seu nou taller en el ram de fundició de ferro, situat en el carrer del Doctor Robert (cantonada al de Sant Miquel), en quin s'ofereixen els seus serveis en tot lo referent a aquest ram.

Gran assortit de cuines econòmiques perfeccionades, de totes classes i mides, així com peces soltes de totes classes, a preus somament reduïts.

Reus i jony 1913.

Roig Climent i Gual.

SECCIO OFICIAL

REGISTRE CIVIL

INSCRIPCIONS DEL DIA 16 AGOST 1913

NAIXEMENTS

Maria Batllé Granel.—Llibert Pa-jol Maynou.—Antonia Borrás Romà.—Agustina Roig Gil.—Maria del Carme Bertrán de Ossó.—Agna Vergés Pujol.

DEFUNCIONS

Joan Barberà Ardevol, 71 anys, Hos-

pital Civil.—Angela Jorro Borja, 39 anys, arraval de Robuster 28.—Anastasi Olesti Bargalló, 3 mesos, Jardins 5.—Raimonda Dalmau Grau, 1 any, Sant Lluís 38.—Josepa Forcadas Sans, 26 anys, Castellar 38.

MATRIMONIS

Cap.

Moviment del Port de Tarragona

DIA 13 D'AGOST DE 1913

dates facilitats per l'Agència de dos E. Fábregas

Entrades

«Perseveranza» de Civitavecchia, consignat a Agostini; condueix dogues.

«M. Benlliure» de Barcelona, consignat a Musolas; amb càrrega general.

Sorrides

«M. Benlliure» per a Les Palmes i escales, amb càrrega general.

Anunci de sortides de vaixells

Dia 18.—«Listas» per a Cetze, consignatari Fábregas.

Dia 18.—Cabo Torriñana per a Cetze i Marsella, consignatari Peres.

Dia 18.—«Serra» per a Liverpool; consignatari Mac-Andrews.

Dia 22.—«Portugal» per a Ambergues, consignatari Mac-Andrews.

Dia 22.—«Arno» per a Dinamarca, consignatari Ferrer.

Dia 22.—«Achilles» per a Holanda, consignatari Ferrer.

Dia 26.—«Sardinia» per a Noruega, consignatari Boada.

Companyia Reusense de Tramvies

Servei de trens que regirà des del dia 9 de Juliol de 1913

Sortides de Reus (Arraval de Robuster)

Sortides de Salou

Tren n.º 4 a les 3:50	Tren n.º 3 a les 4:35
» 20 » 5:37	» 19 » 6:20
» 24 » 6:56	» 23 » 7:40
» 6 » 8:18	» 5 » 9:07
» 2 » 10:15	» 7 » 11:15
» 32 » 12:50	» especial » 14:15
» 8 » 14:50	» 1 » 15:50
» 38 » 16:30	» 39 » 18:40
» 44 » 19:14	» 43 » 20:—

Adicionals per als dies festius

Tren n.º 28 a les 9:	Tren n.º 27 a les 10:20
» 30 » 11:03	» 29 » 12:—
» 36 » 15:55	» 33 » 15:02
» 40 » 17:53	» 35 » 16:47
	» 9 » 18:05

PREUS: Bitllets ordinaris 0'75 ptes.—Bitllets d'anada i tornada 1'05.—Nois de 3 a 7 anys 0'30.

Tarifa especial núm. 4

Bitllets d'anada i tornada a 0'60 ptes.

S'expandeixen aquests bitllets des del dia 9 de juliol per als trens que surten de Reus a les 5:37 i 6:56, poguen utilitzar-se per al retorn tots els trens que surten de Salou fins les 15:50.

Els dies festius s'expediran bitllets de 60 céntims fins al tren de les 11:03 essent valeders per al regres fins al de les 16:47.

ADVERTENCIAS.—El tren núm. 4 de les 3:50 surt de l'Estació camí de Salou.

Els dies festius se suprimirà el tren Especial que surt de Salou a les 14:15.

Els bitllets d'anada i tornada sols son valeders el mateix dia de la seva expedició i no donen dret a faturació d'equipatge.

Tots els trens de la línia de Valencia enllaçen a Salou amb el Tramvia.

Reus 7 de juny de

ENOFOSTORINA

Reconstituent el més eficàs i ràpit per a les convalescències i agotament. Retorna l'apetit, el benestar i l'alegria. Es tònic cerebral perque remineralitza la MATERIA GRIS donant-li vitalitat i energia.

Se ven a tot arreu i a casa de l'autor

Farmacia Serra

Arraval de Santa Agnès, núm. 80; i

Farmacia Nova de N. Batalla - Portal Jesús

REUS

VIDRES PLANS
VIDAL GERMANS I C. a

Marti Napolitá (Alcañiz), 7

REUS

IBARRA i C. a Stat. en Cmta.
SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de Tarragona per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz (admeten càrrega per a Ayamonte i Isla Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril, Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. — Servei ràpid eventual per a Galícia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant soisament 14 dies en el viatge. — S'expedeix conegutament directe pera Larca i Sant Esteve Pravia amb trasport al vapor "Luarca núm. 3, i per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa "Orient i d'Anzin".

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Únic servei fixe i setmanal per a Cete i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORIDES

Per a la Costa d'Espanya

Per a Cete i Marsella

Agost	14 Vapor Cabo San Martín	Agost	15 Vapor Cabo Torriñana
"	21 " " San Vicente	"	22 " " Peñas
"	28 " " Torriñana	"	29 " " Corona
Setembre	4 " " Peñas	Setembre	5 " " San Antonio
"	11 " " Corona	"	12 " " Quejo

Per a més informes, al consignatari a Tarragona: En MARIAN PEREZ. - Real, núm. 32. - Telefón núm. 46

POLVO NOËL

— ANTISEPTICO —

ESCOCIDOS DE LOS NIÑOS ESCALDADOS

SUAVIZADOR DE LA PIEL

EN LAZOS Y MECAS DE T. F. SOBREGOS

PARA DESPILES Y EL BANO Y TOILETTE

PARA DESPUES DEL AFEITADO

JOAQUÍN FAU. M. D. D. A. BARCELONA

Pots a 0'35 i 0'50 pesetes i

pot metall luxe a 1'25.

De venda en:

Farmacies i Droguerías

DISPONIBLE

DISPONIBLE